

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת עקב

האדם נמצא בפרטים הקטנים

פרשת השבוע פותחת בהבטחה האלוקית: **וְהָיָה עֵקֶב תִּשְׁמָעוּן אֶת הַמְשָׁפְטִים הָאֵלֹהִים וְשָׁמְרֵתֶם אֹתָם וְשָׁמַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם.** (דברים, ז, יב).

מדוע השתמשה התורה במילה הנדירה 'עקב' ולא במילה המקובלת 'אם' רש"י מלמד אותנו בשם חכמנו זכרונם לברכה שטמון כאן מסר נפלא ויסודי: **המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון.** שש מאות ושלוש עשרה מצוות נתנו לנו. חלקן, גדולות ומפורסמות. הן כוללות חוויות חגיגיות, ארועים מרשימים ועוד. אך חלקן נראות לנו כמצוות 'קלות'. פרטים קטנים שקל יותר להחליק ולדוש אותן בעקב.

הדגש שניתן על ה'עקב' פותח לנו פתח להבין את הדרך הנכונה לקיים את מערכת היחסים העמוקה שלנו עם מי שאמר והיה העולם. לא אחת אנו מחפשים לברר כיצד ניתן הגדיר אדם 'גדול'. מה הופך אדם למנהיג, לאיש מרומם מעם. נדמה לנו כי התשובה והדרך למציאת אדם כזה עוברת דרך מהפכות, דרך רעיונות פורצי דרך ויוזמות משני עולם.

מדהים לגלות כי הדרך בה נבחרו מנהיגי העם היהודי היתה רחוקה מאוד ממבחן 'מנהיגות' לו היינו מצפים. חכמי ישראל מלמדים אותנו כי משה נבחר דווקא לאור התנהגות אנושית קטנה, כזו שהתרחשה הרחק מעין רואה. משה עמד לו, בתפקידו כרועה צאן. עמד והשגיח על צאנו. לפתע, טלה אחד קטן החל לרוץ, משה רץ אחריו אך הטלה היה מהיר ממנו. משה לא ויתר, המשיך לרוץ עוד ועוד עד שהגיעו למקור מים. שם, עצר הטלה והרווה את צמאונו. הצטער משה ואמר, אילו הייתי יודע שאתה צמא כל כך! את הדרך עד לצאן בחזרה עשה משה כשהטלה על כתפיו. מרחמים, בשימת לב ובאכפתיות למצבו של טלה קטן, כזה שלא יודע לדבר וספק מה הוא מבין.

לפי דברי חכמים מאורע זה היה המאורע בו הוכיח משה את יכולתו להנהיג. איש שאינו מחפש רק להפוך את העולם, אלא יודע לשים לב לפרטים הקטנים, אלה המרכיבים את המכלול.

אמו של משה ואחותו, יוכבד ומרים, נהגו לשמח ולסייע לתינוקות שנולדו בגזירת ההשמדה במצרים. לדורות מכנה אותן התורה 'שפרה ופועה'. שפרה על שום שמשפרת את הולד, ופועה על שם שפועה לו ועושה 'פו פו פו'. רבי ירוחם ליוואביץ זצ"ל, משגיח בישיבת מיר, מבקש מאיתנו לחשוב על הנשים הגדולות הללו. הן היו צדיקות, עושות רצון ה', בעלות מעשים טובים ומיוחדות עד מאוד. אך לעדי עד שמן יחקק בספר התורה על שם ה'פו-פו-פו' שהן עשו לתינוקות. מדוע? למה המעשה הקטן הזה ייחד אותן וגרם לכך שעל שמו הן יקראו?

רבי ירוחם לומד מכך יסוד גדול לחיים: אין 'מעשים קטנים' ואין 'מעשים גדולים'. יש רק 'אנשים גדולים' ו'אנשים קטנים'. אנשים גדולים, גם כשהם עושים מעשים שנדמים לנו קטנים, הם גדולים ומעשיהם מרוממים ונפלאים. אדם גדול, גם כשהוא עושה מעשה שנדמה שולי, הוא יודע לצקת בו את התוכן החשוב והמשמעותי של גדלות הנפש שלו, את ההבנה שזה מה שצריך לעשות עכשיו ועל כן יש להתייחס לכך במלוא הרצינות והחשיבות.

המסר הראשון שעולה מתוך דגש התורה על המצוות שאדם דש בעקביו הוא המסר הזה. גדלותנו נמדדת דווקא ביחס לפרטים הקטנים, החשיבות שאנו מייחסים למעשים הפשוטים שלנו. מי שמחפש רק מעשים גדולים ומפורסמים, לא באמת נמצא שם עם כל הלב.

הנקודה השניה והחשובה לא פחות היא ההתייחסות. מערכת היחסים. נניח שאדם יקנה לבת-זוגתו מתנה נאה, אך בתוך המתנה יהיה משהו שיפריע לה. נקח לדוגמה אדם שקונה פרחים לאשתו, אך היא אלרגית לפרחים... האם מתנה זו תועיל לחזק את הקשר, או שאדרבה, היא תעיד על זלזול וחוסר מחשבה?

בכל מעשה גדול יש פרטים קטנים. היכולת לשים לב אליהם ולמלא גם אותם באופן טוב ויעיל, היא העדות לחשיבות שהעושה מייחס למעשה. שימת לב לפרטים מלמדת שהנושא חשוב מספיק בשביל להקדיש לו תשומת לב ומבט בוחן.

כשמצוותנו נמדדות, שימת הלב מופנית לפרטים הקטנים. האם בררנו את ההלכות? האם הדגשנו את הנקודות הקטנות? ככל שנייחס חשיבות רבה יותר למעשה, אף פרט במעשה לא יהיה טריוויאלי. אף נקודה לא תהיה לנו סתמית מדי.

נשים לב שגם ההתנהלות של השי"ת עמנו אוצרת בחובה שימת לב לפרטים. דוגמה אחת מיני רבות: יציאה ממצרים במזג אויר נח 'חודש האביב'. מערכת יחסים עמוקה ואמיתית מבוססת על שימת לב משמעותית לחלקים הקטנים שיוצרים את המכלול השלם.

איך שמים לב לפרטים הקטנים? 'והיה עקב **תשמעון**'. בהטיית אוזן, בשמיעה מדוקדקת ובהבנה שהמעשים הגדולים מורכבים מפרטים שחשובים לנו מאוד.

•

אנו נמצאים בערב שבת-מברכים חודש אלול. חודש אלול הוא זמן של חשבון נפש, התבוננות ותוכנית לעתיד. פרשת השבוע מלמדת אותנו לא לחפש את הדברים הגדולים ומעוררי הרושם. הפוך, ננסה לקבל על עצמנו דבר קטן, אך ברצינות פנימית. מעשה שנדמה קטן, אך נקדיש את מלא תשומת הלב להבנת הפרטים והנתונים השונים. זו הדרך שלנו להצליח להיות טובים יותר. להפוך להיות אנשים גדולים.

**שבת שלום!
אליהו אילני**